Tekoälyn perusteet – Harjoituksia senioreille

Tämä harjoituskokoelma on suunniteltu auttamaan tekoälyn hyödyntämisessä arjessa, tiedonhakemisessa, luovuudessa ja viihdekäytössä. Harjoitukset syventyvät vaiheittain tekoälyn ohjaamiseen eli "promptaamiseen".

Osa 1: Arjen apu ja rutiinit

1. Säätiedot ja pukeutumisvinkit

Pelkän sään sijaan kysytään soveltaen:

> *"Millainen sää on huomenna Lahdessa, ja mitä kannattaa pukea päälle, jos lähden pitkälle ulkolenkille?"*

2. Kielikääntäjä matkailijan apuna

Kirjoita suomenkielinen lause (esim. ruokatilaus ravintolassa) ja pyydä tekoälyä kääntämään se espanjaksi sekä antamaan ohjeet sen lausumiseen.

3. Reseptivelho ja erityisruokavaliot

Anna tekoälylle 3–4 kaapistasi löytyvää raaka-ainetta ja pyydä niistä gluteeniton resepti. Pyydä tekoälyä esittämään valmistusohjeet vaihe vaiheelta.

4. Luonteva juttutuokio äänellä (Gemini Live)

Kokeillaan Geminin Live-tilaa (tai vastaavaa jatkuvan puheen tilaa), jossa tekoälyn kanssa voi jutella vapaasti ilman nappien painelua, aivan kuin puhuisi puhelimessa toisen ihmisen kanssa. Laita puhelin pöydälle, avaa Live-tila ja pyydä osallistujia aloittamaan rento keskustelu tutusta aiheesta.

- *"Hei! Haluaisin muistella hetken 1960- ja 70-lukujen elämää Suomessa. Kysy minulta jokin kysymys minun nuoruudestani."*
- *"Hei, leivon viikonloppuna omenapiirakkaa. Mitä erikoista siihen voisi lisätä, jotta siitä tulisi oikein mehevää? Jutellaan tästä hetki."*
- *"Hei, olen lähdössä matkalle Espanjaan. Voitko toimia kahvilan tarjoilijana ja harjoitella kanssani kahvin tilaamista espanjaksi?"*

Vinkki: Saat pitää taukoja, miettiä rauhassa ja jopa keskeyttää tekoälyn. Laitteelle ei tarvitse puhua "robottimaisesti".

5. Käytännön ongelmanratkaisu

Esitä arjen tekninen pulma. Esimerkiksi:

> *"Televisioni kaukosäädin ei toimi, vaikka vaihdoin paristot. Mitä voin kokeilla seuraavaksi?"*

Osa 2: Tieto, oppiminen ja viihde

6. Kuvan tunnistaminen ja lisätieto

Ota kuva esimerkiksi huonekasvista tai lemmikistä (vaikkapa koirasta) ja pyydä tekoälyä paitsi tunnistamaan se, myös kertomaan lyhyesti sen hoito-ohjeista tai rotupiirteistä.

7. Matkaoppaana toimiminen

Pyydä tekoälyä suunnittelemaan kahden päivän viikonloppumatka johonkin kohteeseen (esim. Alicanteen) ja tekemään aikataulu selkeään taulukkomuotoon.

8. Tekoäly asiantuntijana (Roolipeli)

Ohjaa tekoäly omaksumaan tietty rooli:

> *"Toimi kuin 1960-luvun musiikin asiantuntija ja kerro, miksi The Beatles oli niin merkittävä bändi."*

9. Tietovisa omilla säännöillä

Pyydä tekoälyä pitämään 5 kysymyksen tietovisa valitsemastasi aiheesta (esim. jääkiekko, jalkapallo tai Suomen historia) siten, että se esittää vain yhden kysymyksen kerrallaan ja odottaa vastausta.

10. Terveys ja hyvinvointi – Keskusteleva haku

Kysymyksen `"Miten voin parantaa unta luonnollisesti?"` jälkeen harjoitellaan jatkokysymyksen tekemistä: `"Miten älylaitteiden valo vaikuttaa tähän ja miten sitä voi vähentää?"`

Osa 3: Luovuus ja sisällöntuotanto

11. Luova kirjoittaminen ja personointi

Pyydä tekoälyä kirjoittamaan lyhyt, humoristinen runo tai onnittelupuhe omasta kotikunnastasi tai pitkäaikaisesta harrastuksesta.

12. Kuvanmuokkaus ja tekoälytaide

Olemassa olevan kuvan muokkauksen lisäksi kokeillaan luoda uusi kuva tekstillä:

> *"Luo kuva vanhasta suomalaisesta maalaismaisemasta syksyllä."*

13. Käänteinen haastattelu
Käännetään roolit. Pyydä tekoälyä kysymään sinulta kolme kysymystä nuoruudestasi tai elämänkokemuksestasi ja kirjoittamaan vastauksistasi lopuksi pieni muistelmateksti.

14. Sanaleikit ja aivojumppa
Pyydä tekoälyä keksimään arvoitus, sananlasku tai vitsi, joka liittyy johonkin sinulle läheiseen aiheeseen.

15. Kuvan kuvaileminen sanallisesti
Harjoitus tekoälyn saavutettavuudesta: pyydä sitä kuvailemaan valitsemasi valokuva erittäin tarkasti, aivan kuin selittäisit sen sokealle henkilölle.

Osa 4: Turvallisuus, kriittisyys ja analysointi

16. Tietoturva – Huijausviestin tunnistaminen
Syötä tekoälylle kuvitteellinen, epäilyttävä sähköpostiviesti tai tekstiviesti ja kysy:

> *"Mistä merkeistä tunnistan, että tämä saattaa olla huijaus?"*

17. Tekstin tiivistäminen ja yksinkertaistaminen
Kopioi vaikeaselkoinen uutisteksti tai viranomaisen ohje ja pyydä:

> *"Tiivistä tämä teksti kolmeen ranskalaiseen viivaan ja selitä se ymmärrettävästi maallikolle."*

18. Ostosapu ja tuotevertailu
Harjoitellaan kriteerien antamista. Älä kysy vain "mikä on hyvä puhelin", vaan:

> *"Etsin helppokäyttöistä älypuhelinta alle 400 eurolla, jossa on suuri näyttö. Vertaile kahta hyvää vaihtoehtoa."*

19. Oikein/Väärin -väittämien tarkistaja (Faktantarkistus)
Pyydä tekoälyä esittämään sinulle kolme väitettä ajankohtaisista uutisista tai historiasta. Vastaa niihin, ja pyydä tekoälyä perustelemaan miksi vastaus oli oikein tai väärin.

20. Loppuhuipennus – Oma superkysymys
Sovella oppimaasi ja kysy tekoälyltä itseäsi eniten kiinnostava, yksityiskohtainen asia hyödyntämällä tarkkoja ohjeita (esim. oikeaa roolia, tyyliä ja tavoitetta).